

Kroppens berättelser, kroppens gränser

AV EMILY MARTIN

Vilken politisk roll kan etnografin spela vid försök att åstadkomma social förändring? Antropologin har under de senaste åren använt etnografin bland annat till att upptäcka "motstånd", visioner och handlingar i motsättning till hegemonin. Med Gramscis (1971) ord, kan en social grupp under "normala tider" — det vill säga när dess uppträdande inte är oberoende och självstyrt utan undergivet och underordnat — anta en världsåskådning "som inte är dess egen utan lånad från en annan grupp": orsaken till att den gör detta är undergivenhet och underordning (s. 327). Men andra gånger

kan den sociala gruppen i fråga verkligen ha sin egen världsåskådning, om även embryonal; en begreppsbildning som manifesterar sig i handling, men tillfälligtvis och glimtvis — det vill säga när gruppen agerar som en organisk helhet (s. 327).

Antropologiska etnografer har upptäckt många embryonala glimtar av visioner av sociala världsbilder som trotsar den hegemoniska begreppsbildningen. De flesta av dessa arbeten har inte inriktat sig på revolutionära ögonblick i historien, utanför normal tid, utan i stället på korta ögonblick inom normal tid som tillåter uttryck av alternativ medvetenhet. Vissa av dessa ögonblick inträffar vid livskriser: kinesiska

kvinnor sjunger klagosånger vid bröllop och begravningar som avslöjar intensiv förståelse av kvinnans ställning inom den kinesiska familje- och släktstrukturen, och sorgen över detta (Johnson 1988); andra sådana ögonblick är i tider av dramatisk social förändring, som när malaysiska kvinnor börjar fabriksarbete (Ong 1987), eller när colombianska bönder börjar lönearbete på plantager (Taussig 1980); åter andra inträffar i sjukdomstider, som bland marginaliserade svarta lantarbetare på Sydafrikas landsbygd (Comaroff 1985).

Då intellektuella gemenskaper är långt ifrån helgjutna enheter, är det knappast någon överraskning att invändningar hörts från vissa håll. En nyligen genomförd undersökning sammanfattar: "Vissa teoretiker, som imponerats av den offentliga diskursens totaliserande effekt, har antagit att underordnade grupper helt och hållet är tystade, antingen bokstavligen oförmögna att tala i vissa sammanhang eller talföra men ej i stånd att formulera de alternativa uppfattningar som härrör från deras olika strukturella positioner i samhället" (Gal 1989:360). Vissa antropologer har nyligen klandrat "romaniseringen" i ansträngningar att spåra "motstånd", de hävdar att det finns en tendens att "avläsa alla former av motstånd som ett tecken på maktsystemets ineffektivitet, och

motspänstigheten och kreativiteten i den mänskliga andens vägran att låta sig domineras" (Abu-Lughod 1990:42). I stället, föreslås det, bör vi liksom Foucault göra klart för oss att moderna former av maktutövning inte är repressiva, utan produktiva. De inte bara förnekar, förbjuder, undertrycker och begränsar; viktigare, de producerar diskurser, kunskap, njutningar och nyttigheter. Eftersom dessa maktutövningar utgår från oräkneliga källor — utbildning, hälsovård, vetenskap, underhållning, staten, militären — kan man inte undkomma dem någonsans i samhället. Därför, med Foucaults (1982) ord, "motstånd befinner sig aldrig utanför i relation till makten" (s. 209), aldrig utanför ramen för denna makts verksamhetsområde. Uppspårandet av motstånd är då endast till nytta i ett avseende: "som en kemisk katalysator på så vis att det belyser maktrelationer, lokaliserar deras position, upptäcker deras tillämpningsområden och de metoder som används" (s. 211). Detta betyder att "vi kan fortsätta att söka efter, och som icke triviala betrakta, alla slags motstånd, men i stället för att se dessa som tecken på mänsklig frihet ska vi använda dem strategiskt för att lära oss mer om maktens skepnader och hur människor fångas in av dessa" (Abu-Lughod 1990:42).

Slutet på allt

Utanför antropologin, i den värld av böcker som granskas av *New York Times Book Review* och citeras i *New Yorker*, som fashionabelt ligger på kaffeborden hos folk som mig och mina vänner, finns liknande tankeströmningar som också försöker förneka möjligheten att överskrida den gräns inom vilken samhällelig tanke och handling för närvarande hänvisats. I tankarna har jag de närmaste apokalyptiska "End of..." publikationerna: Fukuyamas (1989) *The End of*

History?, McKibbons (1989) *The End of Nature*, och Hardisons (1989) *Disappearing Through the Skylight*. Den sistnämndes kapitelrubriker är: The Disappearance of Nature, The Disappearance of History, The Disappearance of Language, The Disappearance of Art och The Disappearance of Man. Det oroadde mig att upptäcka att dessa böcker delar en fundamental förnekelser av möjligheterna till mänskligt handlande för att vidmakthålla potentialen till grundläggande social och kulturell förändring. Fukuyama (1989) insisterade på "en oförskräckt seger för ekonomisk och politisk liberalism... västvärldens triumf, för den västerländska idén ... det fullständiga sammanbrottet för livsdugliga alternativa system till västerländsk liberalism" (s. 3). Vi har nått "slutet på historien som sådan: det vill säga, slutsteget i mänsklighetens ideologiska evolution och universaliseringen av västerländsk liberal demokrati som den slutgiltiga formen för människans statsskick" (s. 4). I det likformighetens hav där den västerländska liberal/kapitalistiska post-historien utspelas kommer endast att finnas "ekonomiska beräkningar, det oändliga lösandet av tekniska problem, miljömässiga hänsyn, och tillfredsställandet av sofistikerade konsumentkrav" (s. 18). Vad som här förnekas är de verkliga fundamentala skillnaderna mellan liberala demokratier, likaväl som möjligheten av existerande eller potentiella livsdugliga alternativ i Östeuropa, Fjärran östern, Afrika, sydöstra Asien eller någon annanstans.

Ta ett annat exempel: Bill McKibbons (1989) prosadikt om miljöförstörelsen, växthuseffekten, föroreningen, förtunningen av ozonlagret, *The End of Nature*. Där lär vi oss att vi nu lever i en "postnaturlig" värld, i vilken "varje fläck på jorden är tillverkad av människan och artificiell" (s. 58). Vi har förlorat Thoreaus värld, han kunde vandra i en halvtimme och komma till en

plats där ingen människa varit på årtal (s. 60), i dag finns inte längre någon sådan plats. Boken är fylld av glödande beskrivningar som rekonstruerar den nordamerikanska kontinentens ofördärvade naturliga skönhet som fortfarande existerade några hundra år tillbaka, allt uttryckt i ordvändningar som "världen som existerade utanför människans historia" (s. 52). Den här rekonstruktionen nämner knappt något om mänskligt besittningstagande, nyttjande och människans förändring av miljön före europeiska kolonistörers ankomst. Det som här förnekas är mänsklig närvaro, vision och handling som påverkar miljön förutom den som europeiska nybyggare medförde.

Slutligen är vi framme vid Hardisons (1989) bok, *Disappearing Through the Sky-light*, som handlar om slutet på nästan allting. I synnerhet redogör han i detalj för det analkande slutet för kolmänniskan: "kolbase-rat liv är omätligt. Det konsumerar de resurser det behöver för sin överlevnad. Priset för människans framgång har varit avskogning, ökenutbredning, vattenförorening, utrotning av arter, ozonlagersförtunning, smog och växthuseffekten... Människan fogar sig inte i att vara en del av naturens väv, så hon kan sluta som Simson med att dra ner templet över sitt huvud" (s. 335). Slutet för denna dömda art kommer att bli att ersättas av kiselbaserade varelser, liksom fjärilen ersätter larven... Kiselliv kommer att bli kroppslöst, telepatiskt, odödligt. Det "döende djuret till vilket kolmänniskan är bunden" kommer att ersättas av rent intellekt. Detta är ingen cyborg i Donna Harawaystil (1991), vilken hon beskriver som en kropp med "proteslika tillbehör, intima komponenter, vänliga personligheter, en aspekt av vår kroppslighet". Hardisons kiselvarelser (vars ankomst han lovprisar) kommer att säga med Yates ord: "Väl en gång utanför naturen, skall jag aldrig ta/Min kroppsliga skepnad från någonting naturligt."

Vad förnekas här? Vad är inte förnekat! Denna vision förnekar möjligheten till någon form av mänskligt samhällsliv som inte är omätligt och destruktivt, den förnekar kroppen, den förnekar kroppens död och nya kroppars tillblivelse.

Vetenskap och världsåskådning

Min egen reaktion på dessa intellektuella strömningar är att bemöda mig ytterligare för att genom etnografen (det antropologiska studiet av kultur) försöka bryta igenom den tankarnas "järnbur" som verkar göra en stor del av oss oförmögna att föreställa oss existensen av andra världar och som får oss att förneka existensen av andra sätt att leva i världen som kan ha föregått eller samexisterat med dem som för närvarande dominerar scenen.

Mitt eget arbete ser vetenskaplig kunskap som en leverantör av en världsåskådning från en särskilt fördelaktig utgångspunkt. Denna kunskap är ofta möjlig att maskera som "sanna fakta", ett kraftfullt medel med vilket dess version av hierarkiska mänskliga relationer lärs in och internaliseras. Jag är intresserad av bildspråk förmedlade på olika sätt — i vetenskapliga eller andra sammanhang — som skildrar kroppen (i allt mer fantastisk förstoring) och hur visuella och tryckta medier, vana vid att förmedla vetenskaplig information till allmänheten (på allt mer påkostade sätt) fungerar i sociala processer. Jag har arbetat med deltagande observation i ett biologiskt forskningslaboratorium, deltagit som volontär inom en lokal organisation för hälsouppllysning med inriktning på problemställningar runt HIV-infektioner, och har utfört allmänt fältarbete och intervjuer om hälsa och arbete i tre stadsdelar. I dag ska jag belysa en särskild händelse som inträffade i en av dessa stadsdelar, i vilken en grupp unga människor tittade på en

nyare film om människans fortplantning som hette "The Miracle of Life". Låt mig innan jag beskriver denna tilldragelse introducera det slags bildspråk och de metaforer som förekommer överallt inom biologins utbildningsmaterial, används i läroböcker såväl som i mer populära publikationer, och som till stor del förekommer filmen igenom.

På en grundläggande nivå är både manliga och kvinnliga reproduktiva organ metaforiskt skildrade i alla betydande vetenskapliga läroböcker som system för att framställa värdefulla ting.¹ I kvinnornas fall är den månatliga cykeln ur medicinsk synvinkel företrädesvis avsedd för att producera ägg, tillreda en lämplig plats för dem där de kan bli befruktade och växa, allt, naturligtvis, i syfte att göra barn. Lovprisningen av produktionen medför att menstruation, som ses som vad som händer om ett ägg inte befruktas, får innebörden av ett produktionssystem som har misslyckats med att vara produktivt. Medicinskt beskrivs menstruation som "spillrorna" av livmoderns inre beklädnad vilka är resultatet av nekros eller vävnadsdöd. Den bär också med sig föreställningen om produktion som gått på tok, och som tillverkar produkter till ingen nytta, ej enligt specifikation, osäljbara, kasserade, skräp. En illustration som beledsagar en allmänt använd medicinsk text visar menstruationen som en kaotisk formupplösning, väl motsvarande de många texterna som beskriver den som: "upphörande", "döende", "förlorande", "berövande" och "utstötning" (Guyton 1984:624).² Detta är inte neutral terminologi, utan en som förmedlar misslyckande och undergång.

Den produktive mannen

I kontrast till detta värderas den manliga reproduktiva fysiologin helt annorlunda. I

en av de texter som ser menstruation som misslyckad produktion, får vi veta att, "De mekanismer som styr den märkliga cellulära transformationen från spermatid till mogen spermie förblir okända... Kanske är det mest häpnadsväckande kännetecknet för spermiogenes *just mängden*: den normale mannen kan tillverka flera hundra miljoner spermier per dag" (Vander, Sherman & Luciano 1980:483—484, författarens kursiveringar). I den klassiska, *Medical Physiology*, utgiven av Vernon Mountcastle (1980), är jämförelsen uttalad: "Medan kvinnan *utgjuter* endast en enda könscell varje månad, *producerar* sädeskanalerna hundratal miljoner spermier varje dag" (s. 1624, författarens kursiveringar). Den kvinnliga författaren till en annan text förundras över längden på de mikroskopiska sädeskanalerna, vilka, uträttade och lagda efter varandra, "skulle sträcka sig över drygt en halv kilometer!". Hon förklarar, "Hos en vuxen man producerar dessa vävnadsstrukturer miljontals spermieceller varje dag" och undrar "Hur är denna *bedrift* möjlig?" (Solomon 1983:678). Ingen av dessa texter uttrycker en sådan intensiv entusiasm inför några kvinnliga processer, och det är säkerligen ingen tillfällighet att den "märkliga" processen att framställa spermier innebär det som menstruationen inte gör ur medicinsk synvinkel: produktion av någonting som anses värdefullt.³

Man kunde hävda att menstruation inte borde förväntas framlocka samma slags gensvar som spermiogenes därför att den inte är en biologiskt analog process. Den egentliga kvinnliga motsvarigheten till spermiogenes skulle vara ägglossning. Ändå framkallar ägglossning inte någon entusiasm i dessa texter heller. Detta skulle delvis kunna bero på att lärobokens beskrivningar betonar att alla äggstockens folliklar med ägg redan finns närvarande vid födelsen. Långt ifrån att bli *producerade* som spermier blir, verkar de

endast ligga på hyllan, långsamt degenereras och åldras som varorna i ett överfyllt lager:

Vid födelsen innehåller normalt människans äggstockar uppskattningsvis en miljon folliklar [var], och inga nya bildas efter födelsen. Sålunda, i skarp kontrast till mannen, har kvinnan vid födelsen redan alla de könsceller som hon någonsin kommer att ha (Vander, Sherman & Luciano 1985:567—568).

Vad som är slående med den här beskrivningen är uttrycket "skarp kontrast" som ställs mellan manligt och kvinnligt, mannen som oupphörligt producerar färskas könsceller och kvinnan som har ett upplag av könsceller sedan födelsen och som är ställd inför den oupphörliga degenerationen av detta material. Samma sak gäller ägget och spermien själva. Trots att var och en av dem tillför nästan exakt hälften av det genetiska materialet till den nya individen vid befruktningen, är det häpnadsväckande hur olika deras roller verkar, hur "feminint" ägget och hur "maskulint" spermien beter sig.

Det feminina ägget

Ägget betraktas som stort och passivt. Det varken rör sig eller *reser*, utan låter sig passivt "transporteras", "svepas med" (Guyton 1984:619, Mountcastle 1980:1609), eller till och med, i en populär redogörelse, "driver" (Miller & Pelham 1984) längs äggledaren. I fullständig kontrast till detta är spermier små, "strömlinjeförmade", och ofrånkomligt aktiva. De "levererar" sina gener till ägget, "aktiverar äggets utvecklingsprogram" (Alberts et al. 1983:796) och har en "hastighet" som alltid kommenteras (Ganong 1975:322). Deras svansar är "starka" och ändamålsenligt kraftfulla (Alberts et al. 1983:796). Tillsammans med kraften i ejakulationen kan de "driva säden in till de djupa skrymslen i slidan" (Guyton 1984:615).

För detta behöver de "energi", "bränsle" (Solomon 1983:683), så att de med en "pisk-snärtsliknande rörelse och kraftiga kast" (Vander, Sherman & Luciano 1985:580) kan "borra sig genom äggets hölje" (Alberts et al. 1983:796) och "tränga in i" det.⁴

I vår kulturella tradition är passivitet ett väsentligt kvinnligt attribut, aktivitet ett manligt sådant. Så man kan föreställa sig att det finns viss kulturell överlagring i hur ägg och spermier betraktas. Men det finns mer än så. Ägget är dolt bakom en skyddsbarriär, äggets hölje, ibland kallat dess "vestments"*, en term använd för helig, religiös klädnad. Dessutom sägs ägget ha en "corona" (Solomon 1983:700), och är åtföljt av "uppvaktande celler" (Baldecos et al. 1988:61—76). Ägget är uppenbarligen speciellt, heligt, avskilt och upphöjt. Som sådant kunde ägget möjligtvis spela drottning inför spermien som kung. I själva verket domineras hennes kunglighet av hennes passivitet, det vill säga hon måste förlita sig på att spermien ska rädda henne. Spermier har ett "uppdrag" (Alberts et al. 1983:796), vilket är att "färdas genom det kvinnliga fortplantningsorganets vidder på jakt efter ägget" (Guyton 1984:613). En elegant populärvetenskaplig bok, *The Facts of Life*, vars medförfattare Jonathan Miller (1984) producerade BBC-serien "The Body in Question", beskriver hur spermier gör en "farofylld färd" in i det "varma mörkret" där några faller ifrån av "utmattning" medan andra "överlevande" "angriper" ägget, de framgångsrika kandidaterna "skockar sig kring bytet" (s. 7). Resan är delvis farofylld därför att den sker i slidan vilken benämns som en "fientlig omgivning".

Men äggets resa är också farofylld: "en gång lösgjort ur den beskyddande miljön i äggstocken, kommer ett ägg att dö inom

* Engelsk term ungefär motsvarande skrud, mässhake. (Övers. anm.)

några timmar om det inte räddas av en spermie" (Alberts et al. 1983:804). Det sätt som detta formulerats på understryker skörheten och beroendet hos ägget, trots att det på andra håll i just denna text tillstår att även spermier endast lever ett fåtal timmar (s. 801).⁵

I ett fotoreportage i *National Geographic* beskrivs spermier som "subversionens mästare": "mänskliga spermieceller försöker tränga in i ett ägg. De är främlingar i en fientlig kropp och använder ett flertal strategier för att överleva sitt uppdrag..." (Jaret 1986:731). Ibland har ägget egna försvar. I en "Far Side"-skämtteckning, ses ägget som en hemmafru belägrad av förslagna spermier som försöker få en fot innanför dörren. En spermie framställd som brevbärare säger "Paket till er frun, ni måste skriva under här." En spermie som telereparatör säger "Måste kolla era ledningar, frun", och en spermie som försäkringsagent säger "Får jag stiga in?"

Porträtt av en spermie

Det finns ett annat sätt att låta spermier framträda som mer betydelsefulla än ägget, trots deras ringa storlek. Den artikel som innehåller en elektronmikroskopbild av spermie och ägg bär titeln "Portrait of a Sperm" (Nilsson 1975). Naturligtvis är det svårare att fotografera mikroskopiskt små spermier än ägg, som är nätt och jämnt tillräckligt stora för att ses med blotta ögat. Men säkerligen är användandet av begreppet "porträtt" betecknande, ett begrepp som förknippas med de mäktiga och de rika. Ägg har bara mikroskopfotografier eller -bilder, inte porträtt.

Såvitt jag vet finns det bara en kulturell representation inom den västerländska civilisationen som visar spermier som svaga och timida i stället för starka och kraftfulla. Detta

förekommer i Woody Allens film *Everything You Ever Wanted to Know About Sex, But Were Afraid to Ask*. Woody Allen, som spelar rollen av en motvillig spermie inuti en mans kropp, är rädd för att ge sig av ut i mörkret, rädd för preventivmedel, och rädd för att hamna i taket om mannen masturberar. Om där finns ett samband mellan starka spermier och virilitet, så är det aldrig direkt utsagt i biologitexter. Men Allen gör sambandet explicit mellan svag sperma och impotens hos mannen vars kropp han befinner sig i.

Efter att ha nått denna punkt i min undersökning av vetenskapligt och populärt material, ögnade jag igenom varje ny forskningsrapport från laboratorier som undersöker sperma och ägg. För att göra en kort sammanfattning så har de ståndpunkter jag just skisserat blivit kullkastade: Vetenskapsmän har funnit att den framåtriktade drivkraften i spermien svans är extremt svag, så att snarare än att kraftfullt och avsiktligt simma framåt är det faktiskt så att spermien fäktar från sida till sida, simmar i cirklar, och vispar runt. Den nu rådande bilden visar att häftande molekyler på äggets yta fångar spermien och håller den fast; annars skulle dess rörelser i sidled åstadkomma att den undkom och simmade iväg. (Å andra sidan är ingenting enkelt: i den här nya forskningen blir ägget beskrivet som en uppslukande kvinnlig angripare, farlig och skräckinjagande.)⁶

Icke desto mindre fortsätter aktuella vetenskapliga läroböcker och tidskriftsartiklar att konservera de gamla stereotypierna. En artikel i ett nyare nummer av tidskriften *Cell* beskriver hur spermien utför, inte en hjältemodig kamp för sin kärlek, utan ett "existentiellt beslut" att penetrera henne. "Spermier är celler med en begränsad repertoar av beteenden, styrda mot att befrukta ägg. För att verkställa beslutet att överge det haploida stadiet, simmar spermien till ett

ägg och förvärvar där förmågan att utföra membranfusion" (Shapiro 1987:293—294). Är det manne företagsledarens version av spermieaktivitet — *verkställande beslut* uppfyllt av förfäran inför svåra överväganden mellan olika alternativ, begränsade valmöjligheter innebärande mycket hög risk?

Andra nyare vetenskapliga arbeten drar också växlar på bilder av virilitet, men sådana som visar arbetarklassens snarare än företagsledarens. Vid forskning utformad för att hjälpa par med spermierelaterad infertilitet utvecklas metoder för att forcera en öppning i zona, äggets yttersta hölje, och på så vis tillåta spermien att "penetrera" det. I "Zona Blasters: There's More Than One Way to Crack an Egg", en recension i *Science News*, finner vi en oreviderad version av sagan om ägg och spermier:

Det mikroskopiska mänskliga ägget svävar i sitt vätskefyllda skal. Plötsligt bombarderas det av tusentals små spermier. Piskande med sina svansar för att få kraft till sitt inträde, borrar de sig ner i skalet, en seg hinna av glycoprotein som kallas zona pellucida. En särskilt energisk spermie genomtränger zonabarriären och sätter igång en kemisk reaktion som stänger de andra ute. Sedan, om allt går väl, befruktar den vinnande spermien ägget och det mänskliga livets mirakel tar sin början (Fackelmann 1990:376).

Men problem uppstår, utifrån detta synsätt, när "spermierna inte kan piska tillräckligt kraftigt med sina svansar för att borra sig igenom det sega yttre skalet" (s. 376). För att hantera denna orsak till infertilitet, "utvecklar vetenskapsmän nu fantasirika metoder för att spräcka, spränga och borra små passager genom zonahölet" (s. 376). I linje med detta bildspråk visar omslaget till detta nummer av *Science News* med rubriken "Sperm at Work", en skämtteckning med tre spermier som vildsint attackerar ett ägg med en hammare, en hacka och en slägga.⁷ Undertonen av våld i både ord och bild behöver knappast kommenteras.

Det samma gäller för populära publikationer som påstår sig återge de senaste vetenskapliga rönen. I ett av de senaste numren av *Life Magazine* beskrivs än en gång spermiers dynamiska aktiviteter och äggets passiva gensvar. I "The First Day of Creation" läser vi, "Trots att få kommer att slutföra den, startar omkring 250 miljoner spermier den tretton—arton cm långa resan från slidan till livmodern och sedan till äggledarna där ett ägg kanske väntar" (Nilsson 1990:26). Två timmar senare, "som en trolsk planet svävande genom rymden, en kvinnas ägg eller ovum... har utslungats av en av hennes äggstockar in i äggledaren. Under de närmaste timmarna kommer spermierna att börja slå energiskt med sina svansar medan de roterar som borrar in i cellens yttre vägg" (s. 28).

Mikroskopisk kultur

Andra populära framställningar drar också sitt strå till stacken: den nya filmen *Look Who's Talking* börjar med en simulering av ett kolossalt förstorat ägg som svävar, driver, studsar mjukt längs äggledaren hos en kvinna som samtidigt älskar med en man. I bakgrunden spelas "I Love You So" med Chantals. Sedan ser vi, också i kolossal förstoring, mannens spermier tumla nerför hennes slidtunnel till melodin "I Get Around" med Beach Boys. Spermierna hojtar och ropar till varandra som ett gäng grabbar: "Kom nu, följ mej, jag vet var jag är, häng med, kom nu grabbar, jag har kartan." När sedan ägget tornar upp sig i bild skriker de, "Här är det, ja, det är absolut här, här är platsen, Bingo, just här, kom nu, hugg in grabbar." Och när en spermie slutligen stöter tillräckligt hårt för att öppna en springa i äggget (en springa som är anmärkningsvärt lik en slidöppning), ropar den spermien (när han helt uppslukas) "Åh, åh, åh, jag är inne."

Woody Allen som spermie tillsammans med Louise Lasser i en scen ur filmen Everything You Ever Wanted to Know About Sex, But Were Afraid to Ask, 1972.

När jag nått denna punkt i min undersökning, hade jag redan börjat fundera på vilken effekt ett sådant livfullt bildspråk kan tänkas ha på samhället. Jag trodde att det här bildspråket möjligen kunde förmå oss att föreställa oss att det som blir resultatet av interaktionen mellan ägg och spermie — ett befruktat ägg — är resultatet av medvetet "mänskligt" handlande *på cellnivå*. Med andra ord, vilka avsikter det mänskliga paret än har, i den här mikroskopiska "kulturen" gör en cellulär "brud" (eller "*femme fatale*") och en cellulär "brudgum" (eller hennes offer) en cellulär baby. Rosalind Petchesky (1987) gör gällande att vi genom visuell representation, som ultraljudsbilder, ges "*bilder av yngre och yngre, och mindre och mindre, foster som blir 'räddade'*". Detta leder till att "ögonblicket då livet anses börja 'skjuts tillbaka' *på obestämd tid*" (s. 263—292). Förser man ägg och spermier med avsiktligt handlande, en nyckelaspekt för personlighet i vår kultur, lägger man grunden för att tidpunkten för livets början skjuts tillbaka till befruktningsögonblicket.

Varför har detta betydelse? Därför att om celler utrustas med personlighet kan det spela en roll för att bryta ned gränserna mellan jaget och världen, och ett tillbakatvingande av gränserna för vad som konstituerar det okränkbara jaget.⁸ Med andra ord, när tidigare huden kunde betraktas som gränsen för det individuella jaget, är nu dessa mikroskopiska celler betraktade som små individuella jag. Detta innebär att "miljön" för ägg och spermier, nämligen den mänskliga kroppen, blir lovligt byte för invasion av medicinsk granskning och intervention. Naturligtvis är det inte så att våra kroppars inre inte varit objekt för studier och behandling förrän nu. Men vi får kanske uppleva en intensifiering av dessa aktiviteter (som får större makt genom statligt stöd), underförstått för att skydda "rättigheter",

livet eller integriteten hos cellulära entiteter.⁹ Det behöver inte vara så att om man förser celler med personlighet genom bildspråket inom biologin så *orsakar* det automatiskt en ökning av initiativ inom lagstiftningens område och på andra håll som möjliggör beskyddande av dessa nya "personer". Snarare vill jag framkasta tanken att detta bildspråk kan ha betydelse i skapandet av en allmän predisponering att tänka sig världen på ett särskilt sätt som kan spela en viktig roll när rättsliga och andra initiativ tas.

Det är möjligt, under 1990-talet, att den som var patienten (eller personen) själv skulle kunna bli *en miljö* för ett nytt inre jag, som existerar på cellulär nivå. Den här förändringen kan öka vår villighet att rikta ännu mer uppmärksamhet på de inre strukturerna i detta lilla jag, nämligen dess gener.¹⁰ Som följd kan en sådan förskjutning av uppmärksamheten förmå oss att tillåta dramatiska förändringar i genernas "omgivning" i namn av att säkerställa deras välfärd.¹¹

Reaktioner på det biologiska bildspråket

Mina tankar hade nått denna punkt när, genom en av fältarbetets oförutsedda irrvägar, ett ovanligt tillfälle erbjöd sig. Den som gjorde det möjligt var John Marcellino, en till största delen självlärd man som är "community leader" i det grannskap där han växte upp, ett huvudsakligen vitt grannskap med massiv arbetslöshet, nästan hundra procent av ungdomarna i high school avbryter studierna, med brottslighet, hälsoproblem och andra bihang till ihållande trötthet. För ett flertal år sedan, genom John Marcellinos ledarskap och betydande stöd från samhället, förvärvade grannskapet ett litet radhus som kallas Community Survival Center. Där finns en kooperativ mataffär; en

alternativ high school där studenter som hoppat av den vanliga skolan kan förbereda sig inför en examen motsvarande high school; grannskapsmöten av olika slag; och kontakter med andra grupper som de betraktar som bundsförvanter och som delar samma livsvillkor: invånare i fattiga svarta stadsdelar, fångar i Baltimores fängelser, och "native americans" i Baltimore eller från andra områden.

Gruppen med high school-elever som studerade vid centret hade just sett en videofilm om människans biologi med namnet "The Incredible Human Machine". John (som de kallar honom) och ungarna (som han kallar dem) var väldigt begeistrade över videon och pratade ivrigt om den. Så vi byggde vidare på det intresset och ordnade med en annan biologivideo till centret, "The Miracle of Life". Klassen gick med på att vi skulle se videon tillsammans, och att vi sedan fick spela in den efterföljande diskussionen på band.

Videofilmen vi tog med är gjord av Lenart Nilsson, en av de främsta leverantörerna av bilder av celler tagna med elektronmikroskop till populära medier. Den innehåller hela det bildspråk jag tidigare diskuterat, spermien är på jakt efter ägget, spermien angriper och tränger in, slidans fientliga miljö som spermien måste övervinna, det passiva ägget och den aktiva spermien, och så vidare. Filmen börjar med ett par i en pool, och förflyttar sig sedan in i kroppen. I femtio minuter visas endast celler och inre organs aktiviteter, filmen är framställd med hjälp av fiberoptik och visas i technicolor, i naturtrogen hastighet och, vad beträffar cellerna, i enorm förstoring. Vi ser ägget lös-göras från äggstocken och glida nerför äggledaren; vi ser spermier produceras i testikeln, färdas genom växlande kanaler inom mannen, och hur de uttöms inuti slidan. Sedan ser vi spermier som kämpar för att färdas uppför slidan, genom livmoderhalsen,

för att nå målet — ägget. Vi ser framgångsrik befruktning, hur cellblåsan fäster i livmoderslemhinnan, och tillväxten av det befruktade ägget, i stor detaljrikedom, till ett embryo, genom alla stadier i graviditeten. Slutligen, i ett chockerande perspektivbyte, ser vi under de sista fem minuterna av filmen anblicken av en kvinna i värkarbete, från fotänden av hennes säng. Hon är utan täcke och orakad, med sin man vid axlarna. Hon krystar kraftigt, och barnets huvud framträder, som ofta rödlila, vått, lite blodigt och täckt med slem och vit vernix. Modern krystar ett par gånger till och barnet glider ut helt och hållet.

Vad jag vill låta stå i fokus är det sätt på vilket John och eleverna använde denna film, med både mina inledande frågeställningar om möjligheterna att föreställa sig andra världar, och mina farhågor beträffande de ideologiska effekterna av biologiskt bildspråk i minnet. Till att börja med trodde jag att min oro var helt och hållet befogad. Under filmen verkade John och ungarna hänförda av bilderna av celler. Det hördes otaliga utrop av förundran och vördnad inför cellernas liv. I motsats till detta bemöttes scenen med modern som framfödde sitt barn med kraftiga uttryck för tonårigt avståndstagande, låtsade kräkningar, utrop som "Äckligt!", och tjut av avsmak och förfäran.

Men det var före diskussionen som följde filmen. Under diskussionen lyckades John och eleverna analysera de underförstådda metaforerna i filmen, lika bra eller bättre än någon etnograf, och sedan vägleda resten av klassen att se deras innebörder. Först inriktade John sig på förflyttningen i filmen från människans miljö till cellernas miljö.

"Förändrar den... på något vis det sätt ni ser på er själva och andra människor?"

Ungarna: Det får mej liksom att må dåligt för jag dricker och så för man ser alla bra saker och som mirakel som händer inuti

kroppen: och det liksom får en att känna sej taskig när man sabbar det när man dricker, allt sånt.

John: Det var vad jag också funderade på... enda gången dom anknöt till *livet*, eller liksom till *livet vi lever*, är när dom pratade om mannens testiklar och värme, dom pratade om kläder, miljön och allt sånt.

Ungarna: Se till att du inte har tränga jeans.

John: Jag önskar att dom kunde visa... kvinnan: och allt det som en kvinna går igenom; dom visade bara, vet ni, hur det påverkade spermier. Å ni vet, som ni säger, om man dricker, eller om, man, eller liksom...

Ungarna: Droger, droger påverkar barnet.

John: Ni vet, kanske, som när man städar huset, alla gifter man har, ni vet, och när man städar sitt hus och en kvinna andas in det, hur påverkar det och såna sorts grejer.

Filmen fokuserar på gränser inom kroppen, John fokuserar på gränser mellan människan och "livet vi lever". Han uppmuntrar ständigt eleverna att klarlägga hur de kan agera.

Sedan tar gruppen sig an följderna av att se embryon från alla håll, levande och i rörelse under varje utvecklingsstadium.

John: Hur många tänkte på abort?

Kvinnlig elev: Jag gjorde det, för att, jag menar, jag har aldrig förstått att barnet... har händer och till och med andra saker vid den tiden, vid åtta veckor. Och det får mig liksom att må dåligt, men jag antar att det är vars och ens personliga beslut, men personligen tror jag inte på det, särskilt nu, jag känner starkare för det.

John uttrycker sin erkänsla för hennes känslor men förnekar att filmen nödvändigtvis leder till denna slutsats:

John: Men du kände på det här sättet innan du såg det här.

Efter några minuters diskussion instämmer hon i detta; hon har sin åsikt men hon

hade kommit fram till den oberoende av filmen.

Befruktning som krig

Därpå gav de sig i kast med den metaforiska skildringen av relationen manligt—kvinnligt i form av relationen ägg—spermie. Under själva filmen, när berättaren beskrev den fientliga miljön i slidan, och visade hur kvinnans immunsystem försöker angripa spermier i slidan, utbrast John. "Precis som våra samhällskunskapsstudier!" Nu följer han upp detta med att fråga klassen.

"Väcktes det några frågor hos er när ni såg på den?"

Ungarna: Jag visste verkligen inte att de bekämpade varandra. — Det var som frihetskriget.

"Vad fick er att tänka att det var som krig?"

— För att dom sa det i filmen, dom började slåss... när mannens säd, cellerna och allt, for in i kvinnan, tog syrorna och sånt död på den, och dom måste hålla ihop så att det inte skulle döda dom.

John: Men den fick det verkligen att se ut som om man invaderar. Jag menar fick man inte det intrycket? Jag menar man tittar och det far in i en fientlig omgivning, liksom väldigt aggressivt, ni vet... som en invasion och man tittar på det och tänker, fan också, man vet att det är rätt så allvarligt. Därför att det är inte så man tänker på... när man tänker på en baby tänker man inte på invasion, eller att den är resultatet av en invasion, man tänker på det som en sammansmältning. Åtminstone är det så jag alltid tänkt på det.

Ungarna: Ja det gör man, pojken och flickan möts... — Nej, det verkade som om flickans ägg försökte gömma sig från det eller nånting...

John: Jo, det försökte gömma sej. Det hade alla dess försvarsmekanismer, flickan

har ett ägg och pojken har, ni vet, tre miljoner spermier som sticker efter det. Ni vet attackerar det, och hon har alla dess försvar och det... fick det verkligen att se ut som om befruktningen eller mötet var en fientlig handling men kanske blev resultatet någonting bra. Den fick det verkligen att se ut som om de inte var vänner.

John och gruppen ser dessa metaforer, ruskar om dem tills de hamnar på ett medvetet plan och berövar dem så deras makt att naturliggöra sociala konventioner.

Senare frågar jag John hur det skulle ha varit att se filmen utan ljud.

"Om du tittar på det där *utan* berättar-rösten, som om vi sett den första gången utan en röst eller någonting och sen andra gången med, hade man nog troligen snackat om den på nåt annat sätt än som en invaderande armé... det verkade som det var den här bataljonen, som TV eller nåt, du vet. Ett uppdrag, liksom... här har vi den här armén och vi ger oss av efter det och allt sånt, vem kommer att ta sej igenom, vem kommer att fånga det, du vet. Men jag tror att det skulle ha varit annorlunda om man tittat på den utan ljud."

Enligt Foucaults (1980) analys, utövas motstånd vanligen inom maktens gränser. Det här är delvis varför han betonar hur makttekniker såsom blicken övertas av den underlydande: "en blick som varje individ under dess tyngd kommer att avsluta genom att ta in den i sitt inre till dess att han är sin egen övervakare, varje individ sålunda utövande denna bevakning över, och mot, sig själv" (s. 155). Sådant motstånd är som motståndet i koppartråden gentemot en elektrisk ström som leds genom den, ibland starkare, ibland svagare, men alltid möjliggörande för strömmen att ledas igenom.

Foucault har en poäng: produktionen och spridningen av dessa framställningar får oss att tänka på cellernas liv inuti oss, vare sig vi vill det eller inte. Men om vi kan, som

Marx trodde, upprätta en struktur i tanken innan vi upprättar den i verkligheten, kan vi upprätta en imaginär struktur runt någonting som den här filmen och ge den en annan inramning, skaka om den tills den får en annan betydelse. Den här processen innebär en omdefiniering av vad som räknas som politiskt, förflyttar "vetenskaplig utbildning" från "förevisande av sanna fakta" till att avslöja den som pårackande av en viss världsåskådning.

Kultur som karta

I *Outline of a Theory of Practice* klandrar Bourdieu (1977) antropologer för att de föreställer sig att medlemmar i en kultur som praktiskt behärskar vardagslivet agerar som etnografer måste göra, med hjälp av kartor och regler.

"Kultur" beskrivs ibland som en *karta*; det är den analogi som en utomstående kommer att tänka på, som måste finna sin väg genom ett främmande landskap och som kompenserar sin brist på praktisk skicklighet, den inföddes prerogativ, genom att använda en modell av alla möjliga färdvägar (s. 2).

Men även om introduktionen av detta antagande i vår beskrivning av en kulturs dagliga liv skulle vara "ödeläggande", skulle det vara lika ödeläggande att förbise de ställen, särskilt i stratifierade samhällen, där folk avsiktligt inför detta slags abstraktion. Bourdieu beskriver etnografen på följande sätt:

När han för att skaffa sig en bild av det som händer, distanserar sig ifrån det för att kunna observera det ovanifrån och på avstånd, konstituerar han praktisk aktivitet som ett *objekt för observation och analys*, en *representation* (s. 2).

Men det som hände på Community Survival Center, vill jag hävda, är att gruppen tittade på ett visst exempel på vetenskaplig diskurs om kroppen på distans, konstituerande det som ett objekt för observation,

ritade en karta för att kunna ta sig relativt oskadd igenom det. I ett avseende är de och ser sig själva som "utomstående som måste finna sin väg genom ett främmande landskap", landskapet i den vetenskapliga kroppen.

"Samma institutioner som legitimerar den politiska ekonomiska dominansen hos en klass eller ett kön skapar samtidigt och motsägelsefullt utrymmet för att uttrycka opponerande diskurser" (Gal 1989:360). I det fall jag diskuterat, skapades ett sådant utrymme i första hand genom mängden av, och variationen i, materialet som produceras för att sprida vetenskaplig information, material som kan ge människor ett språk de kan använda för att tala om vetenskapliga framställningar, till och med samtidigt som de sprider dem. I andra hand skapades det genom grannskapets innehav av ett ställe avskilt från statliga skolor och ägnat att ge utrymme för kollektiva organisationer för hotade samhällsgruppers överlevnad, där ett sådant samtal kunde föras.

Det är risk för att jag skapat arbetarklass-hjältar i form av John och hans grannskapsorganisation, hjältar med en liberalt humanistisk subjektivitet och agerande, medvetenhet, förnuft och frihet (O'Hanlon 1988). Jag kanske försöker utrusta dessa hjältar med kurage att stå upp för sin ståndpunkt med en sorts viril styrka gentemot de krafter som får mina kaffebordsförfattare, som skriver om alltings slut, att falla till föga, således skapande dessa hjältar i föreställningen om vad som saknas i en del av världen nära mig. Som en politisk uppgift för etnografin vore detta förmodligen bättre än tystnad inför intellektuella publikationer som befördrar en känsla av oundviklighet inför de globala kapitalistiska krafterna.

Slutligen, händelsen jag diskuterat visar hur vetenskaplig kunskap om kroppen, dess spridning möjliggjord av ny teknologi, berör skilda intressen och motståndshärdar

vilka "nedbryter och inskränker den redan när den utövar sin konformerande makt" (O'Hanlon 1988:223).

Med Rosalind O'Hanlon kan vi ifrågasätta "schweizerost"-teorin om hegemoni som antar att motstånd endast kan krävas genom hålen som kvarlämnats på grund av hegemonins ofullständiga genomförande. I stället kan vi hävda att "hegemoni uppstår inte fullständigt utformad ur intet för att sedan följas av ett motstånd som alltid måste verka inom dess redan givna begränsningar" (s. 223). Genom att spåra tecknen på de processer genom vilka motstånd byggs in i hegemonins konstruktion, på ställen som Community Survival Center, kan vi se att det finns många samexisterande och motstridiga kunskaper om kroppen.

Övers. Karin Engman

Noter

- ¹ De läroböcker jag använt mig av inför denna artikel är huvudböcker på de medicinska grundkurserna, eller är referensböcker för dessa kurser, vid Johns Hopkins-universitetet, sedan några år tillbaka. Fastän detta inte är en komplett genomgång av alla existerande läroböcker så omfattar den de mest använda och ansedda texterna på universitet som Johns Hopkins.
- ² Mary Ellman (1968:74—78) behandlar formlöshet som en kvinnlig stereotypi.
- ³ För en utveckling av dessa synpunkter, se Martin (1987).
- ⁴ Alla biologitexter citerade ovan.
- ⁵ För en litterär version av några av dessa teman, se Barth (1968).
- ⁶ För en beskrivning av denna forskning och för referenser till relevanta publikationer, se Martin (1991).
- ⁷ För en annan version av denna historia, se Leary (1990).
- ⁸ Jag har haft stor hjälp av samtal med Barbara Duden för att komma fram till dessa anmärkningar.
- ⁹ Domstolsförelägganden om restriktioner av en gravid kvinnas aktiviteter i syfte att skydda fostret, abortvägran, fosterkirurgi och fostervattensprov, är

alla olika sidor av denna process (Arditti, Klein och Minden (1984); Goodman (1987); Lewin (1987); Irwin och Jordan (1987).

- ¹⁰ Evelyn Fox Keller (1987) diskuterar hur betonandet av individualism fungerar inom biologin för att rikta uppmärksamheten på genetiska strukturer.
- ¹¹ För att återropa endast en nyligen patenterad metod, kan en mans sperma undersökas och sedan "tvättas" för att avlägsna alla de spermier som bär på ett genkomplex som styr människans leukocyt antigen (HLA), som ökar individens mottaglighet för vissa sjukdomar. Denna teknik påverkar uppenbarligen sexualumgänget på ett grundläggande sätt och fragmenterar det för både män och kvinnor genom att ersätta det med masturbation följt av kemiska operationer på sperman och därefter artificiell insemination (Bryant 1987).

Litteratur

- Abu-Lughod, L., 1990. "The romance of resistance: Tracing transformations of power through Bedouin women." I: *American Ethnologist*, 17, s. 41—55.
- Alberts, Bruce et al., 1983. *Molecular Biology of the Cell*. New York: Garland.
- Arditti, Rita, Renata Klein and Shelly Minden, 1984. *Test Tube Women*. London: Pandora Press.
- Barth, John, 1968. *Lost in the Funhouse*. Garden City, New York: Doubleday.
- Beldecos, A. et al., 1988. "The importance of feminist critique for contemporary cell biology." I: *Hypatia*, 3, s. 61—76.
- Bourdieu, Pierre, 1977. *Outline of the Theory of Practice*. Trans. R. Nice. Cambridge University Press.
- Bryant, Bernard, 1987. *Antibody method for lowering risk of susceptibility to HLA-associated diseases in future human generations*. U.S. Patent No. 4,643,967 (17 Feb.).
- Comaroff, Jean, 1985. *Body and Power, Spirit of Resistance*. Urbana: University of Illinois Press.
- Ellman, Mary, 1968. *Thinking About Women*. New York: Harcourt.
- Fackelmann, Kathy A., 1990. "Zona Blasters." I: *Science News*, 138(24), s. 376—379.
- Foucault, M., 1980. *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings: 1972—1977*. C. Gordon (ed.). Trans. C. Gordon, L. Marshall, J. Mepham, K. Soper. New York: Pantheon.
- Foucault, M., 1982. "Afterword." I: H. Dreyfus and P. Rainbow Michel Foucault: *Beyond Structuralism and Hermeneutics*. Chicago: University of Chicago Press, s. 208—226.
- Fukuyama, Francis, 1989. "The End of History?" I: *The National Interest*, 16, s. 3—18.
- Gal, Susan, 1989. "Language and political economy." I: *Annual Review of Anthropology*, 18, s. 345—367.
- Ganong, William, 1975. *Review of Medical Physiology*, 7th ed. Los Altos, CA: Lange Medical Publications.
- Goodman, Ellen, 1987. "Whose right to life?" I: *The Sun*. Baltimore, MD, 17 Nov.
- Gramsci, Antonio, 1971. *Selections from the Prison Notebooks*. Trans. Q. Hoare and G. N. Smith (eds.). London: Lawrence and Wishart.
- Guyton, Arthur C., 1984. *Physiology of the Human Body*, 6th ed. Philadelphia: Saunders College Publishing.
- Haraway, D., 1991. *Simians, Cyborgs, and Women: The Reinvention of Nature*. New York: Routledge.
- Hardison, O., 1989. *Disappearing Through the Skylight*. New York: Viking.
- Irwin, Susan and Brigitte Jordan, 1987. "Knowledge, practice and power: Court ordered cesarean sections." I: *Medical Anthropology Quarterly*, 3, s. 319—334.
- Jaret, Peter, 1986. "Our immune system: The wars within." I: *National Geographic*, 169(6), s. 701—735.
- Johnson, Elizabeth, 1988. "Grieving for the dead, grieving for the living: Funeral laments of Hakka Women." I: J. Watson and E. Rawski (eds.) *Death Ritual in Late Imperial and Modern China*. Berkeley: University of California Press, s. 135—163.
- Keller, Evelyn Fox, 1987. "Reproduction and the central project of evolutionary theory." I: *Biology and Philosophy*, 2, s. 383—396.
- Leary, Warren, 1990. "New focus on sperm brings fertility successes." I: *New York Times*, 13 Sept., B11.
- Lewin, Tamar, 1987. "Courts acting to force care of the unborn." I: *New York Times*, 23 Nov., A1, B10.
- Martin, Emily, 1987. *The Woman in the Body: A Cultural Analysis of Reproduction*. Boston: Beacon Press.
- Martin, Emily, 1991. "The egg and the sperm: How science has constructed a romance based on stereotypical male—female roles." I: *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 16, s. 1—18.
- McKibbin, Bill, 1989. *The End of Nature*. New York: Random House.
- Miller, Jonathan and David Pelham, 1984. *The Facts of Life*. New York: Viking Penguin.
- Mountcastle, Vernon B., 1980. *Medical Physiology*, vol. 2, 14th ed. London: The C. V. Mosby Co.

- Nilsson, Lennart, 1975. "A portrait of the sperm." I: *The Functional Anatomy of the Spermatozoan*. B. Afzelius (ed.). New York: Pergamon, s. 79—82.
- Nilsson, Lennart, 1977. *A Child is Born*. New York: Dell.
- Nilsson, Lennart, 1987. *The Body Victorious: The Illustrated Story of Our Immune System and Other Defenses of the Human Body*. New York: Delacourt.
- Nilsson, Lennart, 1990. "The first day of creation." I: *Life*, 13(10), s. 26—43.
- O'Hanlon, Rosalind, 1988. "Recovering the subject: Subaltern studies and histories of resistance in colonial South Asia." I: *Modern Asian Studies*, 22(1), s. 189—224.
- Ong, Aihwa, 1987. *Spirit of Resistance and Capitalist Discipline*. Albany: SUNY Press.
- Petchesky, Rosalind, 1987. "Fetal Images: The power of visual culture in the politics of reproduction." I: *Feminist Studies*, 13(2), s. 263—292.
- Shapiro, Bennett M., 1987. "The existential decision of a sperm." I: *Cell* 49, s. 293—294.
- Solomon, Eldra Pearl, 1983. *Human Anatomy and Physiology*. New York: CBS College Publishing.
- Taussig, Michael, 1980. *The Devil and Commodity Fetishism in South America*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Vander, Arthur, James Sherman and Dorothy Luciano, 1980. *Human Physiology: The Mechanics of Body Function*, 3rd edition. New York: McGraw Hill.
- Vander, Arthur, James Sherman and Dorothy Luciano, 1985. *Human Physiology: The Mechanics of Body Function*, 4th edition. New York: McGraw Hill.

Summary

Body Narratives, Body Boundaries

In this article Emily Martin analyses resistance and its relations to power and hegemony. She discusses the ideological effects of biological imagery. When human reproduction is described in biology texts, scientific as well as popular, the egg and the sperm are depicted differently. The egg is seen as "feminine", passive, special, holy, set apart and above, in need of rescue by the sperm. In contrast sperms are described as "masculine", active; they have a mission, a quest, they undertake a perilous journey through a hostile environment, and make an existential decision to penetrate the egg.

What social effects might such vivid imagery have? Endowing cells with intentional action, an important aspect of personhood, may break down the boundaries between the self and the world. What will constitute the inviolable self? This might lead to a change of focus, the patient (or person) may become an environment for a new core self, which exists at the cellular level.

Finally Emily Martin describes a group of young people watching a film about human reproduction, "The Miracle of Life", and how the following discussion shows that the group manages to analyse the imagery and see its implications.

Emily Martins artikel har även tryckts i Lawrence Grossberg, Cary Nelson, Paula A. Treichler (eds.), Cultural Studies, Routledge, New York/London 1992.